

FENT CARRERANY

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

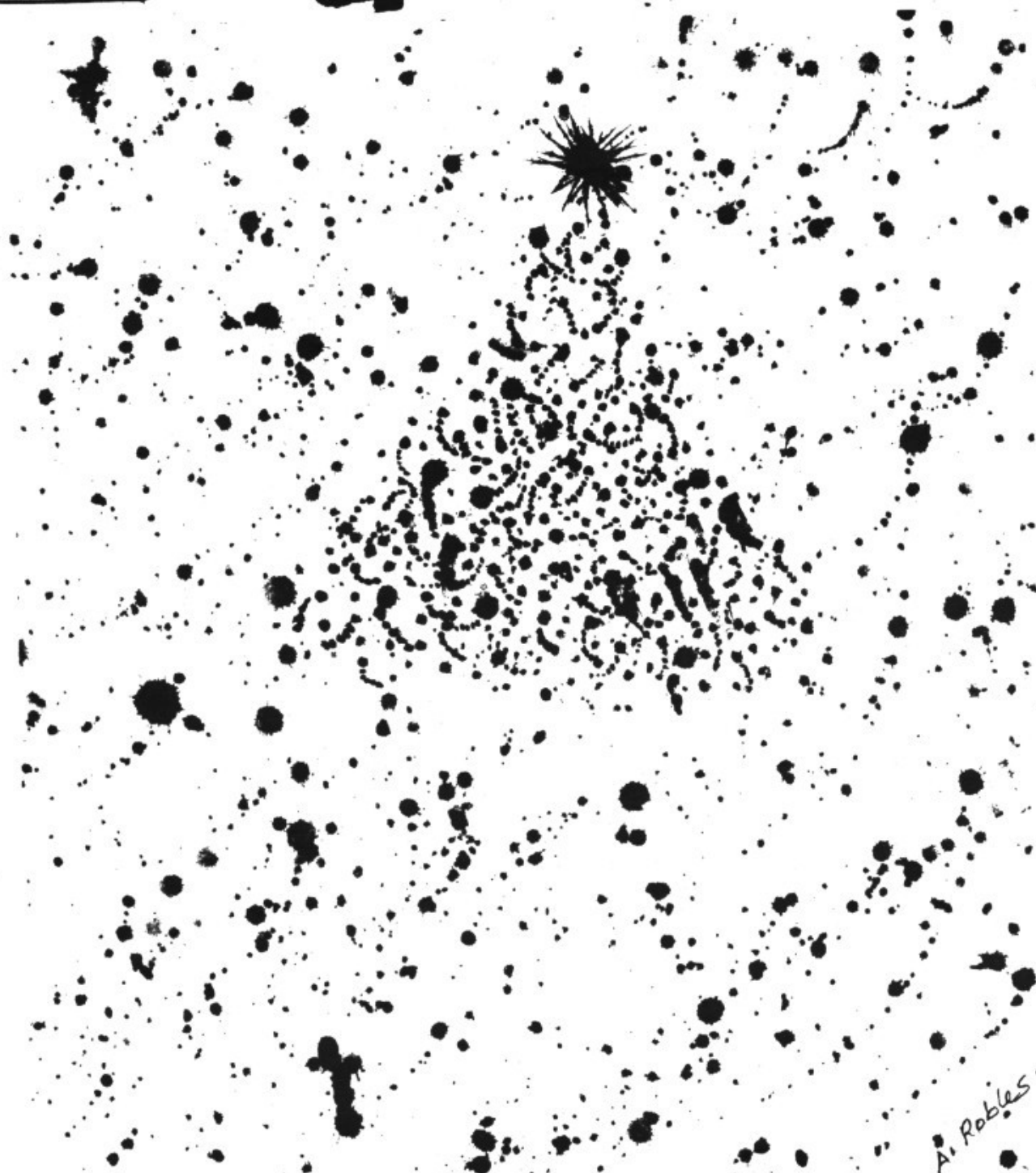
"FENT CARRERANY"

MARIA DE LA SALUT.

1986

DESEMBRE

Nº 5

Nadal '86

A. Robles

Sumari

Editorial i Sumari,	2
Ja hem d'encendre el foc,	3
Itinerari Urbanístic,	4
Trobada a Muro,	7
Pàgina Bíblica,	8
Fent Carrerany informa,	9
Temps de juguetes,	10
Poemes i gloses,	12
Demografia,	12
Bullit imaginari,	13
La columna de la llengua,	14
Llei de Normalització,	14
Carrerany Esportiu,	16
Bullit de Notícies,	18
Educació responsable,	20

EQUIP DE REDACCIÓ

Magí Ferriol Bauzá
Pere Fons Pascual
Antoni Mas Negre
Margalida Mas Vicens
Jaume Mestre Llompart
Joana Maria Queralt
Maria Jerònia Quetglas

COL·LABORADORS

Antònia Mª Bergas Mas
Josep Lluís Corresa
Joan Gelabert Mas
Antoni Mestre Mayol
Bartomeu Monjo Sureda
Josep Moragues
Rafel Oliver Mas
Bartomeu Pastor Sureda
Enric Pozo Mas

Edita:
Associació Cultural FENT CARRERANY
Carrer Major, 9
07519 Maria de la Salut

Imprimeix:
Apostol y Civilizador
Petra

Editorial.

Un dels esdeveniments més esperats del calendari és l'arribada de Nadal, una de les festes més arrelades dins l'illa, conservadora de tota classe de tradicions. La importància que el poble li otorga es veu reflectida en la dita: "Nadal com Sant Joan, sols una vegada a l'any".

Oblidem-nos un poc de la societat de consum en la qual estam sotmesos i recordem una de les deixalles del Nadal d'un temps: "el tió de Nadal", quan el pagès trobava un tronc molt gros i mal d'estellar, el guardava. El dissabte de Nadal el posava a la foganya tot just quan s'havia encetat la fosca, per així poder trobar foc a la venguda de les Matines. El ritual varia segons el lloc geogràfic. L'acte de fer "cagar el tió" constituïa una festa per grans i menuts, es fingia que a força de bastonades el tió arribava a cagar dolços i altres regals. Mentre el bastonejaven es cantava: "tió caga torró d'avellana i de pinyó". Aquests costums ancestrals que havien perdurat segles i segles han desaparegut als darrers temps. Quina necessitat tenim de guardar un bon tió per escalfar-nos si en arribar de Matines hi ha altres sistemes per encalenticir la casa? Quina necessitat tenim de pegar bastonades a un tronc perquè ens doni dolços si de totes aquestes típiques llepolies nadalenques ja n'estam tips abans de festes?

Però, així i tot, quan arriba el desembre tothom du dintre l'esperit de Nadal i en qualsevol moment de l'any que recordem aquestes dates a tots ens pega anyorança.

N2 Depòsit Legal: PM-457/1986

+++++
+ La redacció de Fent Carrerany +
+ no es fa responsable de les +
+ opinions dels qui hi escriuen +
+++++

Portada: Antònia Robles

**PREMSA
TORANA**

JA HEM D'ENCENDRE EL FOC

UN ALTRE

Damunt el terrat, he contemplat el poble. Ara, encara en el mes de novembre, el cel està clar. Puc distingir totes les cases. Però d'aquí a un mes, al desembre, el poble, des de les altures, presentarà un altre aspecte: el paisatge ja no serà el mateix. Tots els funerals deixaran sortir el fum, indicant que a totes les cases ja hi fan foc; en aquest racó de les cases que ara està un poc oblidat, llavors podré imaginar la gent asseguda en front del foc.

Aquesta, la gent, serà més nombrosa, també: perquè a més del fred,

arribaran les festes, tan enyorades, de Nadal: i tots tornarem a Maria.

Per això és tan estimat per mi aquest paisatge hivernal: els millors records tenen present l'escalfapanxes, els dies de pluja, les passejades pels camps banyats, l'olor de la humitat i de la terra banyada,... I també les festes: sempre venim a celebrar-les al nostre poble, que és per mi el record de la meva infantesa, la tranquil·litat i el repòs,... Però sobretot és Maria (aquest nom que té tant de significat pels qui l'estimam).

Antònia Mª Bergas
Font.

ITINERARI URBANÍSTIC

1.- Introducció.

El primer nucli de població de Maria estaria als voltants de l'Església. Es a dir, Son Puig (actual carrer Major), Plaça de l'Església o de dalt i Son Mas (actualment carrer de Ca Ses Monges). Altres indrets com Sa Raval, Es Pujolet (dalt del carrer de Ses Corbades) els segueixen cronològicament. Aquest darrer servia de nus de comunicació entre Sa Raval-Es Pujolet i l'Església-Son Mas-Son Puig. (Veure plànol segle XIX).

La primera eixampla important és la del segle XVIII quan s'obriren carrers com l'actual Font i Roig, Sa Drogueria, carrer des Pou, Bosquerró, carrer de Sa Quintana. A finals del segle XIX i primera meitat del XX tenim noves eixamples, Carrera Plana, Sa Tanca, Carrer Nou... (plànol segle XX).

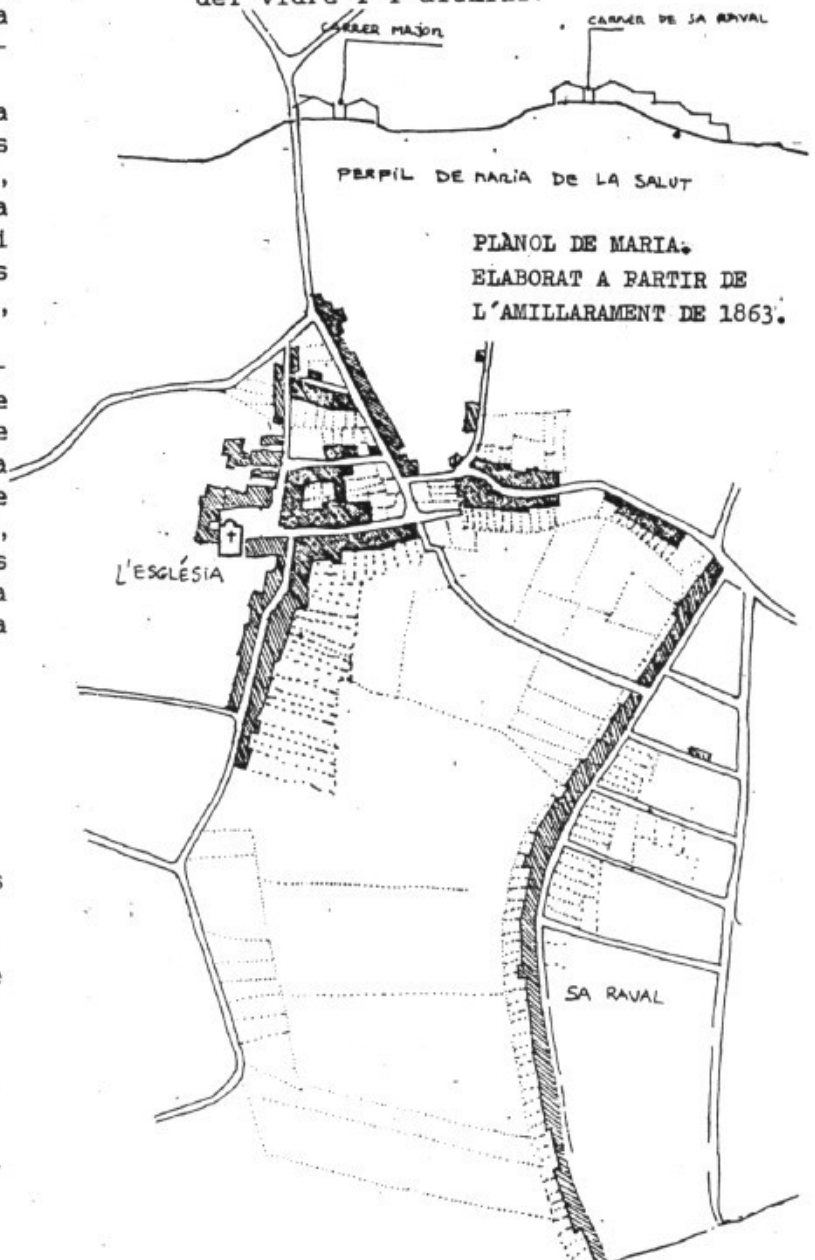
L'edifici disseminat més característic i antic del terme és el casal de Roqueta, originari del segle XVI, i que ha sofert afegits posteriors. Es tracta d'una planta que respon als models de l'arquitecte Palladió. Un segon edifici, un típic exemple d'edifici rur-urbà, és la casa de Son Roig que obeeix a una tipologia gòtica, amb arc de mig punt a l'entrada.

2.- Estudi tipològic:

Podem distingir quatre tipologies:

- A) Tipologia gòtica. És el cas de Son Roig (Veure fotografia)
- B) Casa mora. Façana amb accés central amb portal adintel·lat i dues finestres una a cada costat del portal; un primer pis, a vegades una sala o porxada coberta sempre de teulada a dues aigües. Predomini del trespol o empedrat.
- C) Molins. Molins fariners en desús, de gran interès arquitectònic. Situats als turons des Pujolet, Son Puig-Carrer Major. Molí d'aigua només en tenim un d'inventariat i del que encara resta la torre. Es troba a Deulosal.

D) Casa Moderna. Les construccions actuals que tant han contribuït a modificar el nostre paisatge urbà. Un exemple ben significatiu és el de la Caixa d'Estalvis a sa Plaça des Pou o alguns dels cafès que fan cantonada o establiments públics a la mateixa plaça. Es tracta d'edificis amb predomini del vidre i l'alumini.

3.- Itinerari per tal de visitar les quatre tipologies esmentades:

Sortida i arribada a la plaça de l'Església.

- Si començau visitant l'església, a més del recorregut arquitectònic interior, la rectoria i el seu jardí (antic cementeri), convé fixar-vos amb la talla romànica-gòtica (?) de la Mare de Déu i la d'un Sant Crist, al meu veure de característiques barroques.

- Una segona aturada seria el casal de Son Roig amb el pati obert al davant i la façana gòtica amb alguna mescladissa.

- Seguint el carrer Major i observant l'eclecticisme del mateix, cal fixar-se amb les torres de molins fariners als punt més alt dels turons.

- Deixant el carrer Major i pel Pou Nou arribarem a Roqueta. Fixau-vos amb els dos portals d'entrada i amb el pati empedrat (clasta). A les cases de Roqueta es troba una gerreta felanitxera de la que en resten pocs exemplars a l'illa. El jardí posterior amb escultures, la capella i la "muntanya russa" també mereixen una ullada.

- Ja de tornada al poble i seguint el carrer de ses Cases Noves passarem per Sa Raval i us fixareu amb els portals rodons dos d'ells molt junts i bessons de les cases més antigues.

- Una vegada haver recorregut Sa Raval de dalt a baix la propera aturada és el Molí des Pujolet, el de més bona conservació i valua arquitectònica.

- Ja dins la plaça des Pou reparareu els edificis públics (bancs, bars, carnesseries...) i comparau-los amb les vivendes familiars dels carrers Major, Sa Raval, carrer de Ses Corbades...

- Una darrera visita per a completar l'estudi urbanístic i arquitectònic seria la visita a una casa amb empedrat. Únic i molt ben conservat el trobam al carrer de l'Església a la casa de l'amo En Joan Cotó. N'hi ha d'altres que convé fixar-se, així com trespols.

Bibliografia:

BYNE, A. : Casas y jardines de Mallorca. Barcelona, 1982. (Hi ha una panoràmica del casal de Roqueta del segle XIX).

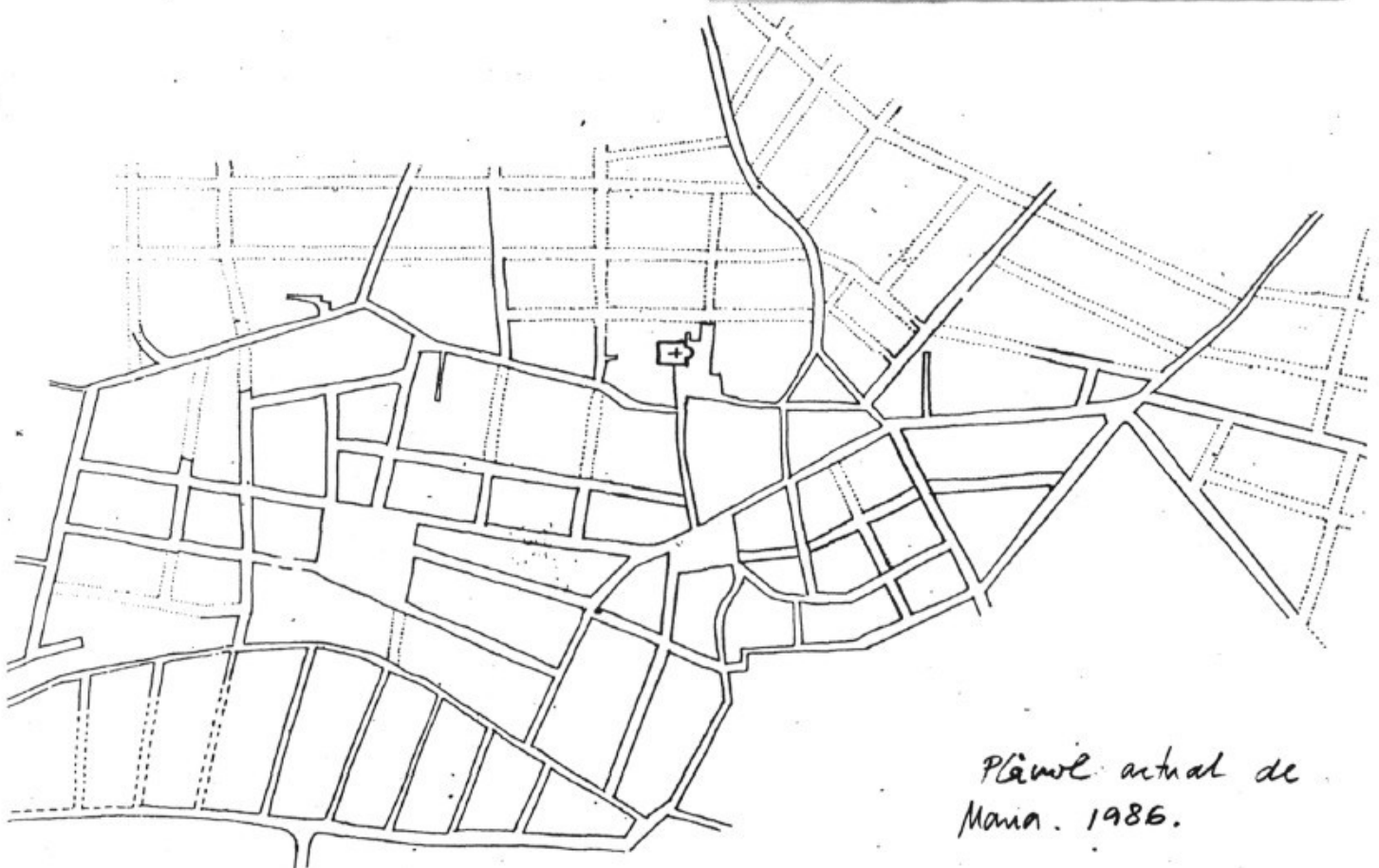
MUNAR, GASPÀR : Parroquia y Santuario de Nuestra Señora de la Salud de la Villa de Maria. Palma, 1965.

PASTOR SUREDA, BARTOMEU : Maria de la Salut: un exemple de canvi de paisatge dins el Pla de Mallorca. Mayurka. vol. 16. Palma, 1976.

PASTOR SUREDA, BARTOMEU : Maria de la Salut: un modelo de proceso estructurante de una agricultura minifundista en un municipio del Pla de Mallorca. (Tesi de Llicenciatura inèdita). Palma, 1975.

ROTGER, MATEO : Nuestra Señora de la Salut del pueblo de Maria. Palma 1898.

VILA, ANTONI I JOAN; PASTOR SUREDA, BARTOMEU : Normes Subsidiàries de planejament de Maria. Memòria informativa. Maig, 1982.

*Plaer actual de
Maria. 1986.*

Possibles activitats per als escolars de 6è, 7è i 8è d'E.G.B.

1.- Fer un inventari per carrers de les cases més antigues, a on consti:

- una fotografia o dibuix de la façana.

- tipus de portal (rodó, adintellat o romà). Fer referència a si té porta o persiana mallorquina.

- distribució interior de la casa: aiguavessos, habitacions, cuina, lloc comú, païssa, cisterna, bugaderia...

- si té pis, sala, sostre...

- trespol o empedrat...

- Materials emprats (paret seca, pedra amb ciment, taulons, canyissada...

2.- Inventariar, fotografiar i dibuixar totes les torres de molins fariners que tenim al poble.

3.- Fer un estudi arquitectònic comparatiu de les cases de Roqueta i Son Roig, entre els carrers Major o Sa Raval i el carrer Nou.

4.- A finals de curs fer una exposició col·lectiva de tot el treball analitzat.

Bartomeu Pastor Sureda.

#####

PREMSA FORANA TROBADA a MURO

El passat diumenge 16 de Novembre tingué lloc a Muro la trobada de l'Associació de Premsa Forana.

La Diada fou organitzada per la revista murenca "Algebeli" i patrocinada per l'Ajuntament de Muro, col·laborant així mateix la Comunitat Autònoma i el Consell Insular de Mallorca.

Els actes començaren amb el rebement a la Casa de la Vila, seguint amb les visites a l'església parroquial, museu etnològic i claustre del convent dels Mínims.

"matinée", i a la llar de la tercera edat, on s'exposaven les obres del concurs fotogràfic organitzat per la revista Algebeli, es lliuraren els premis de l'esmentat concurs i se serví un aperitiu.

Al migdia dinàrem a Son Sant Martí, sota la presència de L'Excel·lentíssim Sr. Jeroni Albertí, President del C.I.M.; els parlaments obligats foren a càrrec del Senyor Batle de Muro, el President de l'Associació de Premsa Forana i del ma-

... Albertí, qui recolzà i animà a les nostres revistes a mantenir-se dins una línia de independència constant.

Finalment tengué lloc l'Assamblea General Ordinària de l'Associació de Premsa Forana on s'informà dels acords presos a la darrera reunió, un dels punts de la qual fou l'acceptació de la revista "Fent Carrerany" de Maria de la Salut com a membre de la dita Associació.

Toni Mestre.

PÀGINA

"HE VIST L'ANGOIXA DEL MEU POBLE I HE SENTIT EL SEU CLAM PER CULPA DELS SEUS CAPATASSOS. HEM FAIG CARREC DELS SEUS DOLORS". Ex. 3,7.

Sovint veim a n'els llibres antics que l'home creu que Déu està a favor dels oprimits, dels explotats, dels marginats, etc. Però aquesta voluntat de Déu no sol sortir d'un no res, més aviat la trobam encarnada: dins persones valentes, sense por, sense influències oficialistes, etc. Aquesta sol esser la línia dels profetes d'avui i d'ahir.

Quan llegim aquestes paraules ens agrada aplicar-les a gent d'enfora, païssos llunyans, a qui actualment els hem posat etiqueta: "Païssos del tercer món", i així quedam tranquils creient que al tercer món pot passar qualsevol cosa i no és tan falta, tan immoral ni tan injust, ja que ho consideram com a zona conflictiva.

Però, ¿i si això passàs a propet de nosaltres, al nostre poble?, què diríem?. Segurament n'hi hauria més d'un que exclamaria: això és cosa de forasters i a aquests els poden explotar, pagar poc i fer-los fer molta de feina i si no, que se'n tornin a casa seva per on han vingut.

Alguns d'aquests explotadors solen dir: n'han de venir molts i

així un els prova i es queda amb els més bons, amb els manco conflictius, per por de que aquests revolucionin els altres i facin un complot i demanin els seus drets.

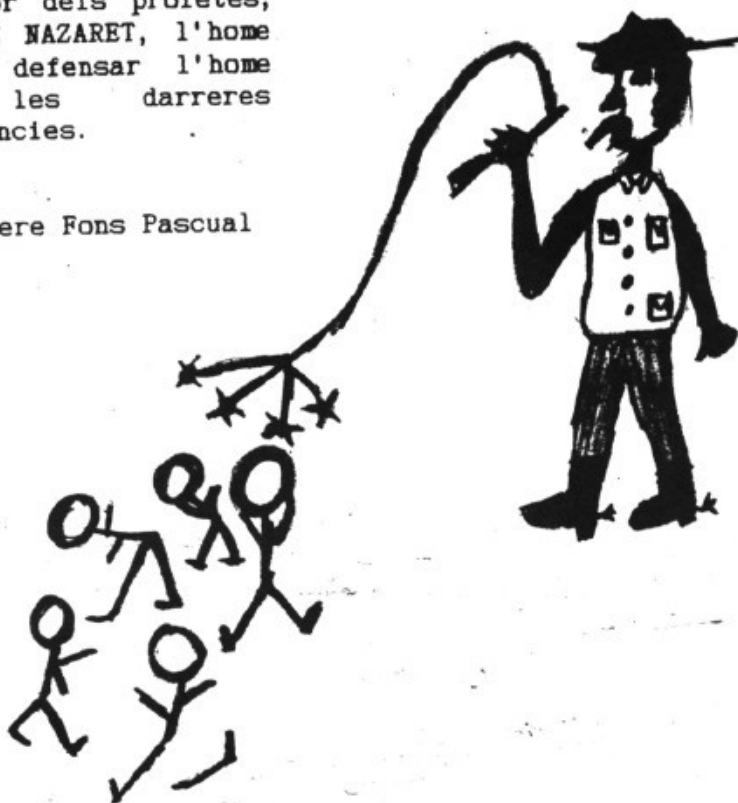
Això pareix més propi de ramaders que de capatassos. Els ramaders seleccionen les millors races d'animals, però no pareix humà seleccionar les persones que més rendeixen i treure les que fan nosa, més bé fa olor de l'estil "hitleria".

El Déu de Moisès segueix sentint el crit del poble oprimat i té ganes de defensar-lo.

Dins aquests mes recordarem el neixement del major dels profetes, JESUS DE NAZARET, l'home qui va defensar l'home fins les darreres conseqüències.

Pere Fons Pascual

BÍ- BLI- CA.

FENT CARRERANY INFORMA

ALS MESTRES D'OBRES DE MARIA DE LA SALUT.

En la passada reunió extraordinària de la comissió de Govern del nostre Ajuntament, feta el passat dia 28 d'octubre, es va aprovar el plec de condicions del projecte del MUR DE CONTENCIÓ de la Plaça des Mercat, així com la convocatòria del concurs per la tramitació urgent i al mateix temps anunciar-ho al Bolletí Oficial de la Província. Les obres a fer són les següents:

-Un mur pantalla de formigó armat anclat, de 39 metres de longitud, forma trapezoidal, d'altures extremes de 8'5 i 6 metres respectivament. Els anclatges es separaran 2'5 metres en longitud i altura i a la primera línia es situa a 1'5 metres de la coronació. El mur s'aguanta damunt un massís de formigó armat de 0'80 x 0'60.

-Colocació de 42 metres lineals de vorera de formigó de 0'15 x 0'25 metres i reposició del paviment del carrer. PLAÇ D'EXECUCIÓ: Es considera suficient un plaç de sis mesos. PRESSUPOST: Un total de 5.550.000' - Ptes.

Per a més informació us podeu dirigir a la Casa de la Vila.

Rafel Oliver

COSES DE L'AJUNTAMENT

Extracte dels acords presos per la Comissió de Govern integrada pel batlle Joan Quetglas i els regidors en Pere Mulet i en Jaume Mestre i celebrada el passat dia 28 d'octubre.

a) -Aprovació per unanimitat de l'expedient de contractació directa de l'obra de pavimentació i millora d'un parell de carrers, 3ª Fase i la seva adjudicació a l'empresa Siquier, S.A per un import de 6.892.024' -Ptes.

b) -L'aprovació per unanimitat del expedient de contractació directa de la 3ª Fase del "Hogar de Ancianos" i la seva adjudicació al contractista en Pere Mas Mas per un import de 4.520.000' -Ptes.

c) - L'aprovació per unanimitat del plec de condicions del projecte del muro de contenció del a-Plaça des Mercat així com el convocar el concurs per tramitació urgent i anunciar-ho al Bolletí Oficial de la Província.

d) -L'aprovació del pagament de 1.734.348' -Ptes a l'empresa A.S.A.I.B.S.A, import corresponent als equips d'informàtica pel nostre Ajuntament i la quantitat de 181.814' -Ptes a l'empresa Productes Brisa pels aparells instal·lats al parc infantil de la Plaça des Mercat.

Rafel Oliver.

LA DIMISSIÓ DEL BATLE

Els grups de l'oposició del nostre Ajuntament, es a dir, PSOE-Independents i U.M., el passat dia 19 de Setembre, demanaren la dimissió del Sr. Batle, alegant la mala manera que governa i sobretot per consentir fer un forat quasi enmig del carrer de Ses Monges per les aigües brutes de la Residència dels vells, al mateix temps que es demanava que si no volia dimitir que convocàs un ple extraordinari per

explicar el cas del forat.

Passats dos mesos, el Sr. Batle ha passat per damunt la llei 7/1985 del 2 d'abril de Règim Local que a l'article 46, apartat a, diu que dins dos mesos com a màxim, té l'obligació de convocarlo.

Després de tot això, els grups abans citats pensen donar l'assumpte al delegat del govern perquè actui en conseqüència.

Rafel Oliver

TEMPS

Les festes de Nadal i dels Reis són, pels nins, festes de juguetes i de torrons. Els últims dies de Novembre comença a la T.V. i a la premsa la publicitat de les juguetes i de tots aquells objectes que es poden convertir en regals; els nins es comencen a il·lusionar i a escriure la carta als Reis. Per això creim que és oportú fer unes reflexions sobre la funció que té el joc en la vida de l'infant i la importància de seleccionar les juguetes que posarem a les seves mans.

El joc és una activitat habitual en el nin, però molt complexa i a voltes mal compresa.

Diuen els psicòlegs que els nins juguen per aquestes raons:

1) Per alliberar energia. El nin es mou, fa carreres aparentment sense cap objecte, perquè ha de gastar la vitalitat que li sobra. Tots sabem que quan un nin no es mou, possiblement està malalt o té algun problema.

2) Per imitar els adults i anticipar-se a la seva pròpia vida d'adult. El nin que juga a construir cases amb fustetes imita l'activitat del picapedrer o de l'arquitecte. La nina que dona el dinar a les pepes imita la conducta de la seva mare.

3) Per realitzar simbòlicament desitjos

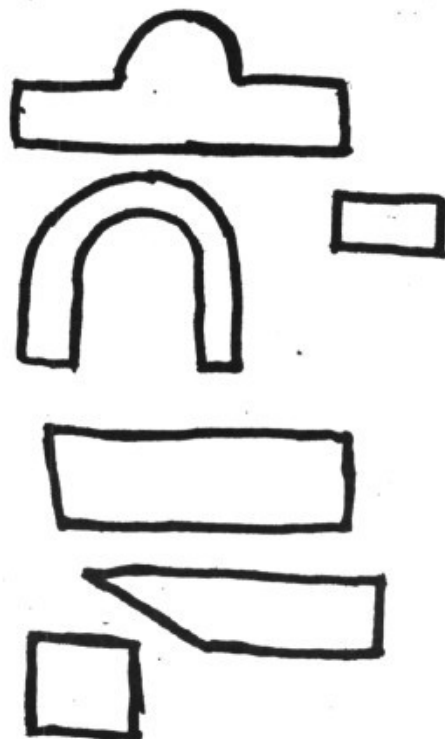
que no pot satisfer en realitat. El nin que juga a posar injeccions segurament s'allibera de la seva pròpia por al metge o al practicant.

Tenint en compte les funcions del joc en la vida de l'infant, quines juguetes els hauríem de posar a les mans?. La resposta ve condicionada per l'edat, el caràcter i els interessos de l'infant, però es poden fer unes consideracions generals:

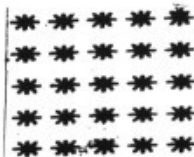
-Són bones les juguetes que estimulen la creativitat i la imaginació. El camió de plàstic, fàcilment manejable, que es pot carregar i descarregar i fer marxar estirant una corda és molt millor que el cotxe que heu fa tot totsol, que marxa amb piles i que el nin només pot mirar. El mateix es pot dir de les pepes que heu fan tot mecànicament

i que no deixen lloc a la iniciativa de l'infant. S'ha de dir també que tots els jocs de construcció són excel·lents en aquest sentit i n'hi ha per totes les edats.

-No sempre les juguetes cares són les més ben acollides pels nins. Hi ha pares que compren les juguetes per ells: el tren elèctric complicadíssim és una jugueta de pares amb diners que satisfan la seva pròpia frustració i pretenen quedar com a pares esplèndits davant els seus amics.

DE JUGUETES

-S'ha d'analitzar la propaganda que T.V. fa de les juguetes. A la pantalla són molt maques, funcionen molt bé, però més d'un nin se queda desil·lusionat quan veu que en les seves mans són ben diferents.

-S'ha de considerar que en el joc comença sovint la discriminació sexista. Tradicionalment hi ha juguetes de nins i juguetes de nines. Però ¿té gaire sentit mantenir aquesta distinció en una societat on hi ha homes cuiners, perruquers, dissenyadors de moda i dones que reparteixen butà, que condueixen trens, que fan d'arquitectes o de cirurgians?

-Hauriem de pensar també que es tendeix a regalar moltes juguetes als nins per les festes de Nadal i potser no en tornen rebre d'altres en tot l'any. ¿No seria millor comprar una jugueta de tant en tant?

-I per acabar ¿què en direm de les juguetes bèl·liques; escopetes, tancs, pistoles, etc.?. Aquest és un tema ben controvertit, però hem de tenir clar que si volem fer dels nostres fills homes de Pau, els haurem d'ensenyar a ser pacífics sempre. És veritat que l'educació per la Pau va més enllà de no comprar pistoles i també ho és que si el nin en vol una i no li compram s'en farà una amb un bastó, però aquesta tendrà l'avantatge de durar poc, de què li costarà una feina de les seves mans i

haurà de posar en marxa la seva imaginació per construir-la i fer-la funcionar.

MARGALIDA MAS VICENS

POEMES i GLOSES

" ESPERIT FERIT "

Per la sang vessada,
vull escriure un poema,
per la falta de pietat,
pel fet d'esser cruel,
per les ànsies de poder,
per l'infidelitat a l'home,
per les armes que maten,
per tot allò que destrueix,
i, perquè amb això res s'aconsegueix:
només la fam roman immutable.

Que els poetes i cantors
es vesteixin de més coratge,
i que les seves forces més lluny arribin,
i que escriguin els poetes
i que lluitin per la pau
i encara més per la llibertat:
"i, que no callin mai, mai".

No més sang vessada,
no més ambició de poder,
perquè s'ha d'esser fidel a l'home.

PEP MORAGUES.

Només n'hi havia uns quants
del poble que disfrutaven,
dins Ca'n Bisbal sa menjaven
porcelles i els estofats,
i uns bons pursos se fumaven
i es bevien el conyac
i el deute l'encarregaven
a ne'l pobre i desdixat.

Popular

En el món no hi ha "tu tia"
un ve i s'altre se'n va,
amb el cor damunt sa mà,
a ne'l poble marià
demanam per ajudar
perquè ja no es pot tancar
es portal de sa rectoria.

De cent passen a dues-centes
per tenir més bon cobrar
li hauríem d'ajudar
que amb sos maleants que hi ha
no se'n pot anar a colgar
i deixar ses portes obertes.

Joan Mas

DEMOGRAFIA

ENS HAN DEIXAT

Francesca Mas Carbonell, nascuda el 13 d'agost de 1933,
va morir el passat 20 de Novembre a l'edat de 53 anys.
Vivia al carrer Unió número 7 del nostre poble.

Antoni Castelló Mayol, amb domicili al carrer Son Puig,
número 25, ens deixà el passat 29 de Novembre a l'edat
de 70 anys.

JA L'HAN FETA

Durant el mes de Novembre s'han casat al nostre poble:
En Nofre Soler Matas amb Na Catalina Carbonell
Colombram.
En Francesc Perelló Sastre amb Na Joana Aina Castelló
Mas.
Desitjam a ambdues parelles que les duri el pa de
noces.

BULLIT IMAGINARI

CANTANTS

De fons ben imformades hem sabut que els populars cantans i comunistes Aina Belen i Victor Manuel han comprat ses cases de Son Roig de Maria degut a que el Tribunal Suprem ha sentenciat de il·lícita la venda del "chalet" comprat a Menorca.

A principis de l'any que ve començaran les obres de restauració i el pròxim hivern N'Aina i en Victor ja viuran entre nosaltres.

POLÍTICA

De fons ben imformades hem sabut que Aliança Popular de Maria, ja té la llista feta per les pròximes eleccions municipals. El motiu de tanta pressa és perquè se pensen que les eleccions se faran abans de Nadal.

TVR

Televisió Marianda ja està en marxa. S'estan fent proves de presentadors i presentadores. Els sous, de moment, no seran molt alts, i s'espera que molt prest ens veurem.

AIGUA

La Canalització d'aigües netes i brutes del nostre poble ja tenen data de començament. Serà el proper dia 25. Les retors ja estan preparades i les síquies es faran com fer retxes dins...

PALAU D'ESPORTS

El nostre Ajuntament en el darrer ple va aprovar la construcció d'un Poliesportiu cobert en els dos quartons que s'han comprat en Es Puig. Amb un any es pensa que ja estarà fet i la inauguració es farà amb una gran carrera de sacs i a peu.

ALERTA^A LA CÀRES!!

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

SERVEI D'EDUCACIÓ SANITÀRIA

LA COLUMNA DE LA LLENGUA

Degut a l'especial situació per la qual passa la nostra llengua, crec que no és fer feina debades dedicar una columna mensual a parlar de temes referits a qüestions lingüístiques. Depurar la llengua catalana, la nostra llengua, de barbarismes, fixar-ne els usos i moure el debat sobre la seva situació actual seran els eixos fonamentals d'aquesta columna.

I començar per començar, començarem pel nom. Per què llengua catalana i no llengua balear o mallorquina? Respecte d'això, hem de saber que l'origen del nom de les llengües que actualment es parlen és molt divers; ara bé, moltes d'elles, entre les quals la catalana, la castellana, l'anglesa, etc., agafen el nom del lloc on apareixen. Així anomenam català, aquella llengua romànica que apareix a la Catalunya medieval, així com castellà a aquella llengua, també romànica, que apareix a Castella, i, anglès a aquella llengua germànica que té el seu origen a Anglaterra.

El català s'extén, per raons de conquesta, a les terres que avui formen les Balears, el País Valencià, Andorra, part d'Aragó, el Rosselló i la ciutat de l'Alguer a Sardenya. El castellà s'extén per bona part de la Península Ibèrica, part d'Amèrica i altres països, per raons també de conquesta. I l'anglès, per la resta de les Illes Britàniques i altres zones repartides per tot el món.

Joan Gelabert Mas

TÍTOL II.- DE L'ENSENYAMENT

Article 17.-

El català, com a llengua pròpia de les Illes Balears, és oficial a tots els nivells educatius.

Article 18.-

1.- Els alumnes tenen dret a rebre l'ensenyament en la seva llengua, sigui la catalana o la castellana.

2.- A tal efecte, el Govern ha d'arbitrar les mesures adients de cara a fer efectiu aquest dret. En tot cas, els pares o tutors poden

exercir en nom de llurs fills aquest dret, instant a les autoritats competents perquè sigui aplicat adequadament.

Article 19.-

1.- La llengua i literatura catalanes, amb especial atenció a les aportacions de les Illes Balears, han d'esser ensenyades obligatòriament en tots els nivells i graus i modalitats de l'ensenyament no universitari. S'ha de garantir el compliment d'aquesta disposició en tots els centres docents.

2.- La dedicació horària, dins els programes educatius, referida a l'ensenyament de la llengua i literatura catalanes serà en harmonia amb els plans d'estudis estatals i com a mínim igual a la destinada a l'estudi de la llengua i literatura castellanes.

3.- Els centres privats subvencionats amb fons públics que imparteixen ensenyaments regulats prenent com a base una llengua no oficial en la Comunitat Autònoma han d'impartir com a assignatures obligatòries la llengua catalana i la castellana, sense perjudici de la normativa que correspon a l'Estat dictar en aquesta matèria, d'acord amb el que preveu l'article 12.2 de la Llei Orgànica del Dret a l'Educació.

Article 20.-

1.- El Govern ha d'adoptar les disposicions necessàries encaminades a garantir que els escolars de les Illes Balears, qualsevol que sigui la seva llengua habitual en iniciar l'ensenyament, puguin utilitzar normalment i correctament el català i el castellà al final del període d'escolaritat obligatòria.

2.- No es podrà expedir el títol de Graduat Escolar als alumnes que, havent començat l'Educació General Bàsica després de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, no acreditin al terme d'aquesta un coneixement suficient, oral i escrit, dels dos idiomes oficials. Això, no obstant, l'acreditació de coneixements del català pot no ésser exigida als alumnes que hagin obtingut la dispensa corresponent durant qualque any escolar, o hagin cursat qualque període de la seva escolaritat obligatòria fora de l'àmbit dels territoris de la Comunitat Lingüística catalana, en les circumstàncies que el Govern establirà reglamentàriament.

Article 21.-

Els plans d'estudis s'han d'adequar als objectius proposats en el present títol.

Article 22.-

1.- El Govern de la Comunitat Autònoma, a fi de fer efectiu el dret a l'ensenyament en llengua catalana, ha d'establir els mitjans necessaris encaminats a fer realitat l'ús normal d'aquest idioma com a vehicle usual en l'àmbit de l'ensenyament en tots els centres docents.

2.- L'Administració ha de prendre les mesures adequades perquè la llengua catalana sigui emprada progressivament en tots els centres d'ensenyament, a fi de garantir el seu ús com a vehicle d'expressió normal, tant a les actuacions internes com a les externes i a les actuacions i documents administratius.

3.- L'Administració ha de posar els mitjans necessaris per a garantir que els alumnes no siguin separats en centres diferents per raons de llengua.

Article 23.-

1.- Els plans d'estudis de les Escoles Universitàries de Formació Professorat d'E.G.B. i altres centres de formació, perfecciona-

ment i especialització del professorat han d'esser elaborats de manera que els alumnes d'aquests centres adquireixin la competència i la capacitat lingüística necessàries per a impartir classes en català i fer efectius els drets reconeguts a la present Llei.

2.- Donada l'oficialitat de les dues llengües, catalana i castellana, els professors que imparteixen l'ensenyament dins l'àmbit de les Illes Balears han de posseir el domini oral i escrit dels dos idiomes oficials necessari en cada cas per a les funcions educatives i docents que han de realitzar.

3.- Els professors que a partir de l'entrada en vigor de la present Llei no tinguin un coneixement suficient de la llengua catalana seran capacitats progressivament per mitjà dels corresponents cursos de reciclatge, el còmput horari dels quals serà tengut en compte a efectes de jornada laboral en període no lectiu.

4.- L'Administració autonòmica ha de procurar que en la reglamentació de l'accés del professorat a la funció docent s'estableixi el sistema adequat per tal que tots els professors de nou ingrés posseixin les competències lingüístiques fixades en el present article.

Article 24.-

1.- El català, com a llengua pròpia de la Comunitat Autònoma, ha d'esser matèria obligatòria en els Programes d'Educació Permanent dels Adults.

2.- Igualment, en els ensenyaments especialitzats, en els programes dels quals s'ensenyi llengua, s'ha d'incloure de manera obligatòria l'ensenyament de la llengua catalana.

3.- En els centres d'ensenyament especialitzats dependents del Govern de la Comunitat Autònoma on no s'imparteixi la matèria de llengua, s'han d'oferir cursos addicionals de llengua catalana als alumnes que en tinguin un coneixement insuficient.

4.- En els centres d'educació especial per a alumnes amb deficiències psíquiques o sensorials, en l'aprenentatge s'ha d'emprar com a llengua instrumental aquella que, tenint en compte les circumstàncies familiars de cada alumne, contribueixi de millor manera al seu desenrotllament.

Article 25.-

1.- Els professors i alumnes en els centres d'ensenyament superior tenen el dret a emprar oralment i per escrit la llengua oficial de la seva preferència.

2.- El Govern de la Comunitat Autònoma i les Autoritats Universitàries tenen el compromís d'assegurar a través de cursos i d'altres mitjans la comprensió i ús de la llengua catalana, oral i escrita, per part de professors i alumnes en l'ensenyament universitari.

Article 26.-

El Govern de la Comunitat Autònoma ha de promoure l'elaboració del material didàctic necessari per tal de fer possible l'ensenyament, de i en llengua catalana, i hi dedicarà les partides pressupostàries corresponents.

TÍTOL III.- DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ SOCIAL

Article 27.-

El Govern de la Comunitat Autònoma ha de promoure el coneixement i desenvolupament de la llengua i cultura catalanes,

///Cont inuaria)

CARRERANY ESPORTIU

RESULTS

++JUVENILS TERCERA REGIONAL "C"++

26 Octubre 86 6ª Jornada
 MARIENSE C.F. 1 + MARGARITENSE 2
 2 Novembre 86 7ª Jornada
 CULTURAL 2 + MARIENSE C.F. 0
 9 Novembre 86 8ª Jornada
 MARIENSE C.F. + CONSTANCIA
 a) CONSTANCIA se retirat
 16 novembre 86 9ª Jornada
 A. INCA 6 + MARIENSE C.F. 0
 23 Novembre 86 10ª Jornada
 MARIENSE C.F. 1 + ALGAIDA 3

++SEGONA REGIONAL++

26 Octubre 86 7ª Jornada
 MARIENSE C.F. 1 + ALTURA 1
 2 Novembre 86 8ª Jornada
 COLLERENSE 3 + MARIENSE C.F. 1
 9 Novembre 86 9ª Jornada
 MARIENSE C.F. 1 + CA'S CONCOS 1
 16 Novembre 86 10ª Jornada
 GENOVA 4 + MARIENSE C.F. 1
 23 Novembre 86 11ª Jornada
 MARIENSE C.F. 1 + PORRERES AT. 5

+ESPORT D'EMPRESA "GRUP C POBLES"+

25 Octubre 86 7ª Jornada
 NUMANCIA C.F. 4 + RTE. S'ILLER 3
 8 Novembre 86 8ª Jornada
 CASA MISS JOTUL 5 + NUMANCIA C.F. 0
 15 Novembre 86 9ª Jornada
 NUMANCIA C.F. 2 + BAR XILVAR 3
 22 Novembre 86 10ª Jornada
 OLI CALMARI 5 + NUMANCIA C.F. 1

CLASSIFICACIONS

++SEGONA REGIONAL++

++MARIENSE C.F.++
 PJ PG PE PP GF GC PT
 == == == == == == ==
 10 2 3 5 13 26 7 -3

++JUVENILS TERCERA REGIONAL "C"++

++MARIENSE C.F.++
 PJ PG PE PP GF GC PT
 == == == == == == ==
 7 0 1 6 4 25 1 -5

++ASSOCIACIO INDEPENDENT D'ESPORT++

++D'EMPRESA "GRUP (C) POBLES"++
 ++NUMANCIA C.F.++
 PJ PG PE PP GF GE PT
 == == == == == == ==
 9 1 2 6 12 27 4 -6

++GOLEJADORS++
 JAUME MESTRE (NUMANCIA).....7
 MIQUEL PASTOR (MARIENSE R.)...5
 JAUME MORRO (MARIENSE R.)...3
 PERE FONT (NUMANCIA).....2
 GUILLEM CARBONELL (MARIENSE J.)...2
 JAUME BERGAS (NUMANCIA).....2
 ESTEVA FERRIOL (MARIENSE R.)...1
 RAMON PORCEL (MARIENSE R.)...1
 LLUC FERRIOL (MARIENSE J.)...1
 PEP BERGAS (MARIENSE J.)...1
 GUILLEM CASTELLO (NUMANCIA).....1
 DAMIA BERGAS (MARIENSE R.)...1
 JAUME BERGAS FONT (NUMANCIA).....1
 PERE MAS BUDOLA (MARIENSE R.)...1
 RAFEL MULET (MARIENSE J.)...1

CARRERANY ESPORTIU

EL NUMANCIA UN CLUB AUTOGESTIONAT

PELS MATEIXOS JUGADORS

A Maria, com a altres llocs, el futbol és l'esport rei. Des del passat any hi ha dues entitats, gràcies a l'aparició del Numància.

L'objectiu d'aquest club era i és passar el dissabte d'una forma entretinguda, malgrat que l'altra entitat del poble, el Mariense F.C. va pensar tot el contrari, però ja sabem que a Maria hi ha molts malpensats, sempre s'imaginen coses estranyes d'allò que surt del poble, perquè el Numància és un club de gent que asumeix tot allò que és fonamental per a mantenir-lo econòmicament i esportiva. L'autogestió d'aquest club es fa a través d'unes quotes que tot jugador paga segons el pressupost que elabora la junta directiva elegida democràticament pels 22 jugadors que componen la plantilla.

Ademés se confecciona un pla de treball: marcar el camp, recollir les camisetes, dur la

farmaciola, etc. També existeix una comissió de disciplina que jutja i sanciona aquelles faltes que perjudiquin el bon nom de l'entitat.

Els resultats esportius fins ara no han estat satisfactoris, allò que no es pot dubtar és el bon funcionament, degut a què en aquestes dues temporades de participació a una lliga federada, dels 22 jugadors només han causat baixa 3, que fàcilment han estat substituïts per altres que sempre han hagut d'esperar aquest moment, perquè la llista d'espera es ampla.

Es d'admirar l'actuació d'aquest club. L'any passat varen quedar darrers, i no perderen les ganes de continuar. Altres entitats quan els resultats no acompanyen quasi sempre es retiren o l'abandonen.

El NUMANCIA, demostra dia a dia, modestament, que a Maria quan la gent intenta fer les coses treballant i amb il·lusió, no tenim res que desitjar dels altres pobles.

ENRIC POZO MAS.

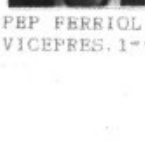
#####

MATEU CIFRE
PRESIDENT

JOAN MAS
VICEPRES. 2nd

PEP FERRER
VICEPRES. 1st

JAUME MESTRE
TRESORER

GUILLEM CASTELLS
SECRETARI

ENRIC POZO
SECRETARI

JAUME BERGAS

JAUME TORRELL

JOAN LLABRÉS

PERE ALOMAR

COMITÈ DE DISCIPLINA

ASPAR MAS MIQUEL XIGALA PERE PAYERAS PERE FONT NOFRE SOLER MIQUEL FERRER

JAUME BERGAS JAUME TUGORES RAFAEL OLIVER J.L. CORRESATONI MESTRE BIEL FRONTERA

BULLIT *de notícies* BULLIT *de notícies*

JOVENTUT

Per abans de Nadal es prepara una nova conferència. Se us avisarà anticipadament.

La darrera la donà En Jaume Alemany, delegat de les joventuts autònomes i fou sobre "Clubs Juvenils".

I ASSEMBLEA GENERAL DE L'ASSOCIACIÓ

La nostra associació celebrà la seva I Assemblea General el passat 20 d'Octubre.

Es va elegir la primera Junta Directiva, que per votació dels assistents, la formaran els següents socis:

President: Rafel Oliver Mas
 Vice-President: Pere Sureda Ribas
 Secretària: Joana Mª Queralt Gibert
 Tresorer: Josep Lluís Corressa Martínez
 Comptador: Antoni Mestre Mayol
 Vocals: Enric Pozo Mas
 Jordi Ferriol Mascaró
 Maika Lozano Blasco
 Jaume Mestre Llompart
 Magí Ferriol Bauzá.

II ASSEMBLEA GENERAL

Es notifica a tots els socis que el proper dia 19 de Desembre a les 8'30 del vespre i a un local de l'escola de dalt tindrà lloc la II Assemblea General de Fent Carrerany amb el següent ordre del dia:

- 1.- Lectura acta anterior.
- 2.- Estat de comptes.
- 3.- Activitats per l'any 1987.
- 4.- Presupost per l'any 1987.
- 5.- Precs i preguntes..

PLUVIOMETRIA

Aquest mes de Novembre ha tengut enveja de l'Octubre i ha fet la seva saó. Han caigut sobre el nostre poble 77 litres per metre quadrat repartits de la següent manera: dia 13, 6 litres; dia 17, 61,5 litres i dia 28 9,5 litres.

BANDA DE TAMBORS I CORNETES

Els dimarts i els dijous a les vuit del vespre, un grapat d'al.lots de Maria baix la batuta de l'amo En Tomeu es troben darrera la Sacristia per donar prunes als tambors i buf a les cornetes. Diuen que la cosa marxa. Per tal fi "SA NOSTRA" ha concedit una ajuda de 50.000 pts. Això és d'agrair.

REPRESENTACIÓ DELS REIS

Es rumoreja i pot esser vera que un grup de joves de Maria prepara el tradicional teatre del rei Herodes.

TERESETES A LA BIBLIOTECA

El passat 15 de Novembre, el grup de teresetes "GOMIS I GOMES" representà a l'escola de dalt l'obra "El Far d'Alexandria". L'Acte era organitzat pel Centre Coordinador de Biblioteques del Consell Insular de Mallorca.

FENT CARRERANY AL DIJOURS BO

A la passada fira del Dijours Bo s'organitzà una mostra de premsa en català a la qual rebérem una invitació per a participar-hi. Ho férem molt gustosament.

BULLIT *de notícies* BULLIT *de notícies*

BULLIT DE NOTIC CAMP DE MINIBASQUET

Pareix que per aquesta vegada alguns dels responsables de l'Ajuntament han actuat amb el cap sobre les espatles davant un fet d'altres responsables del mateix Ajuntament que pareix que no li tenen. Ens referim a les obres per acondicionar el camp de minibàsquet a la Plaça des Mercat el projecte del qual just contemplava una amplària de 14 metres (els reglamentaris d'un camp de bàsquet). El bon sentit d'aquests senyors ha fet, que per aquests pic, les obres es suspenguéssin fins a saber qué és el que es necessita.

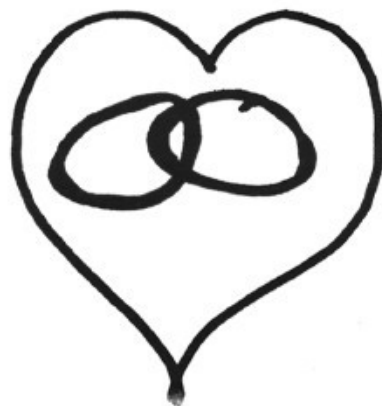

CURSET PREMATRIMONIAL

Els marians que tenen pensat casar-se per l'Església abans del Març serà convenient que el dia sis de Desembre a les deu del vespre s'acostin per la Parròquia de Maria.

Els qui pensin casar-se dins el primer mig any del 87 podran participar al curset que es farà a Petra a partir del nou de Febrer a les 20'30.

El nostre metge, Don Jesús donarà una conferència sobre sexualitat al Centre Sanitari per aquests joves casadors i per a tots el que hi vulguin assistir.

Educació Responsable

Quan ja duim un cert temps del curs escolar i ha retornat la bullicia de la infantesa amb la seva tasca de formació i forja d'unes qualitats innates, que els ha de servir per obrir més amplies horitzons cara a un futur millor i més esperangador. Un món el seu, tot àvid de curiositat per descobrir el seu entorn mitjançant uns coneixements bàsics propis d'aquesta primera etapa de l'ensenyament.

Feta aquesta mica de preàmbul, cal dir que qüestió tan importantíssima hauria de conèixer les nostres consciències a nivell de pares i per tant d'educadors, esforçant-nos per prestar la millor col·laboració, ajustant-nos als programes que de fet estan elaborats per donar als nostres fills una formació més completa tal com exigeixen el temps.

No manca dir que la societat està canviant a marxes forçades i que aquest món nou demana que els seus membres sàpiguin ser més lliures, conseqüents i justs.

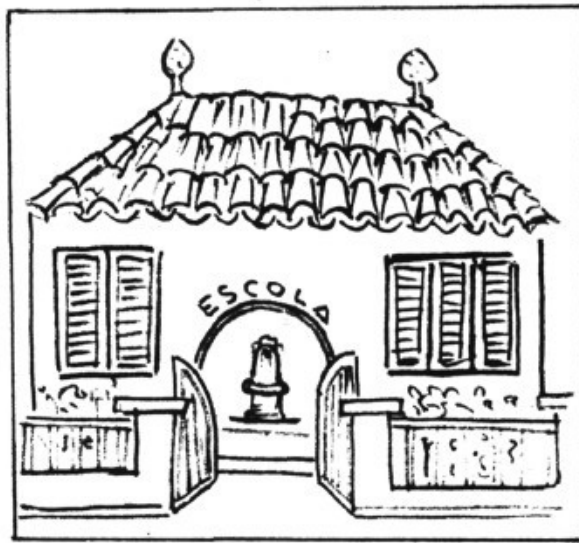
Crec que hauríem d'intentar comprendre i entrar dins el significat d'aquests programes escolars, per fer-nos càrrec de quines són les nostres obligacions en funció del que som.

Sense entrar dins polèmica i voler apurar els sentits d'unes atribucions que ens han otorgades, és un fet que estan establides les normes que ens donen més competències i regulen aquesta funció que ens pertany com a complement educatiu, del tot imprescindible.

Per tant des d'aquesta atalaia contemplem la panoràmica en bons ulls i donem-li el sentit que mereix.

Que aquesta cridada desperti els millors i més autèntics desitjos perquè a la mesura de cada un es contribueixi a l'esforç col·lectiu, seguint passa a passa, totes les vivències dels nostres fills, a nivell de casa, d'escola i de carrer, respectant les seves pròpies maneres d'esser, perquè es puguin desenvolupar sanament i lliure.

Per tot això i per ajudar a completar la feina dels mestres, siguem molt considerats amb ells, perquè puguin fer l'ensenyament amb tota la dedicació que es mereix i poder motivar els infants a acollir i estimar l'escola com a casa grata, interessant i necessari. Deixem-nos de fer crítiques malsanes estorbant la seva docència acceptant-la confiadament.

Crec molt de veritat que hauríem de tenir més en compte tot això. Reconèixer que no és enviar solament els al·lots a escola com feien abans, com una alliberació còmoda i equivocada.

Avui l'escola és diferent, com ho és la societat que formam. No questionem per tant massa aquesta i ajudem a fer el canvi amb responsabilitat.

Deixem dur a terme aquests mètodes nous posats de bona fe perquè els nostres fills aconseguixin un progrés digne.

És cert i segur que tots nosaltres volem per ells el millor. No manca dir-ho. Que surtin del món de la ignorància i siguin capaços d'integrar-se com a membres solidaris i cults.

Seria molt d'aplaudir ens acostàssim més per l'escola, compartís-sim i dialogàssim aquests interessos tan apreciats sense cap classe d'excuses.

Els nostres fills ens ho agrairan i serà també la millor manera de conèixer els mestres i tota la seva complexa i difícil tasca que els hem encomanada.

Sembla que hi ha persones que qüestionen l'ensenyament. Amb tot i això, hauríem d'entendre que es tracta de què cadascú identifiqui el seu camí amb la seva pròpia manera d'esser i de fer-ho amb llibertat i autonomia. Això equival a dir que l'individu necessita una formació més ampla, més completa, social, tècnica i moral, per conèixer, estimar i respectar el seu entorn, ja que en definitiva és allà on s'ha de moure.

Facem idò tots carrerany ajudant a l'escola.

Bartomeu Monjo